

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

RAPORT O POMOCY *DE MINIMIS* W POLSCE UDZIELONEJ PRZEDSIĘBIORCOM W 2016 ROKU

Warszawa, listopad 2017 roku

Raport został opracowany przez Departament Monitorowania Pomocy Publicznej UOKiK

SPIS TREŚCI

I. POMOC <i>DE MINIMIS</i> I KOMPETENCJE PREZESA UOKIK	4
II. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA	7
III. POMOC <i>DE MINIMIS</i> W UJĘCIU PRZEKROJOWYM	11
1. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według jej rodzaju	11
2. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według form pomocy	12
3. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według podstaw prawnych	16
4. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według podmiotów udzielających pomocy	18
5. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według województw	24
6. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według formy prawnej beneficjenta pomocy	27
7. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według wielkości beneficjentów	28
8. Pomoc <i>de minimis</i> w podziale według źródła pochodzenia pomocy	30
IV. PODSUMOWANIE	31

I. POMOC *DE MINIMIS* I KOMPETENCJE PREZESA UOKiK

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1)¹, pomoc, której wartość dla danego beneficjenta w okresie trzech kolejnych lat podatkowych nie przekracza 200 tys. euro lub 100 tys. euro w sektorze transportu drogowego towarów (uwzględnia się wszelką pomoc *de minimis* otrzymaną przez danego przedsiębiorcę, niezależnie od jej źródła i przeznaczenia), czyli tzw. *pomoc de minimis*, nie wpływa na handel między państwami członkowskimi i/lub nie zakłóca bądź nie grozi zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega art. 107 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE)².

Ponadto od 29 kwietnia 2012 roku obowiązuje rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym³, które określa warunki dopuszczalności pomocy *de minimis* stanowiącej rekompensatę za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym. Limit dla tego rodzaju pomocy wynosi 500 tys. euro w ciągu 3 lat podatkowych i związany jest ściśle z usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym. Zgodnie z rozporządzeniem pomoc tę można łączyć z innymi rodzajami pomocy *de minimis* do wysokości 500 tys. euro w ciągu 3 kolejnych lat podatkowych.

W związku z brakiem wpływu na handel wewnątrzunijny, pomoc *de minimis* nie jest szczegółowo omawiana w sporządzanym corocznie przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów *Raporcie o pomocy publicznej*. Ze względu jednak na to, że co roku łączna wartość pomocy *de minimis* jest stosunkowo duża (w roku 2016 wyniosła 5 363,7 mln zł)⁴, od 2008 roku Prezes UOKiK przygotowuje odrębny raport dotyczący tej pomocy. Niniejszy raport dotyczy pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w 2016 roku.

Jednocześnie należy wyjaśnić, iż niniejszy raport dotyczy wszelkiej pomocy udzielanej zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*. Biorąc pod uwagę fakt, iż rozporządzenie to, co do zasady, stosuje się również do pomocy w sektorze przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych⁵, niniejszy raport obejmuje również pomoc *de minimis* w tym sektorze. Raport obejmuje także pomoc *de minimis* stanowiącą rekompensatę za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii

¹ Rozporządzenie to obowiązuje od 1 stycznia 2014 r., wcześniej pomoc *de minimis* była uregulowana rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis* (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5, z późn. zm.).

² Wersja skonsolidowana Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, str. 47.

³ Dz. Urz. UE L 114 z 26.04.2012, str. 8, z późn. zm.

⁴ Wszystkie dane liczbowe dotyczące pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku zostały przedstawione według stanu na dzień 13 maja 2017 r.

⁵ Wyjątki w tym zakresie określone zostały w art. 1 ust. 1 lit. c podpunkt i) oraz ii) rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*.

Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.

Raport nie uwzględnia natomiast pomocy *de minimis* w rolnictwie i rybołówstwie, o której mowa w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9)⁶, która jest monitorowana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* oraz rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym:

- łączna kwota pomocy *de minimis* dla danego beneficjenta nie może przekroczyć 200 tys. euro w okresie trzech kolejnych lat podatkowych, 100 tys. euro w sektorze transportu drogowego towarów oraz 500 tys. euro w zakresie finansowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym,
- pomoc *de minimis* musi być „przejrzysta”, tzn. musi istnieć możliwość obliczenia *ex ante* ekwiwalentu dotacji brutto bez potrzeby przeprowadzania oceny ryzyka,
- pomoc *de minimis* nie może być łączona z pomocą publiczną w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, w przypadku gdyby taka kumulacja miała skutkować przekroczeniem poziomu intensywności tej pomocy publicznej,
- w niektórych sektorach możliwość udzielania pomocy *de minimis* podlega szczególnym zasadom, wykluczającym lub ograniczającym możliwości jej udzielania (dotyczy to produkcji rolnej, rybołówstwa, akwakultury i transportu),
- pomocy *de minimis* stanowiącej rekompensatę za świadczenie usług w ogólnym interesie gospodarczym nie można łączyć z żadną rekompensatą w odniesieniu do tych samych usług bez względu na to, czy stanowi ona pomoc państwa czy nie.

Zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 1407/2013 oraz art. 3 rozporządzenia nr 360/2012, przed przyznaniem pomocy *de minimis* państwo członkowskie musi uzyskać od podmiotu ubiegającego się o tę pomoc oświadczenie w formie pisemnej lub elektronicznej na temat wszelkiej pomocy *de minimis* przyznanej mu w ciągu bieżącego roku oraz dwóch poprzedzających go lat. Zobowiązanie to zostało odzwierciedlone w art. 37 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej⁷, zgodnie z którym przedsiębiorca ubiegający się o pomoc *de minimis* ma obowiązek przedstawienia wszystkich zaświadczeń (lub oświadczenia) o wielkości takiej pomocy otrzymanej w powyższym okresie lub oświadczenia o jego nieotrzymaniu.

Zaświadczenia o pomocy *de minimis*, o których szczegółowo mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007 r. w sprawie zaświadczeń o pomocy *de minimis* i pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie⁸, wydawane są beneficjentowi

⁶ Rozporządzenie to obowiązuje od 1 stycznia 2014 r., wcześniej pomoc *de minimis* w rolnictwie i rybołówstwie była uregulowana rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1535/2007 z dnia 20 grudnia 2007 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy *de minimis* w sektorze produkcji rolnej (Dz. Urz. UE L 337 z 21.12.2007, str. 35, z późn. zm.).

⁷ Dz. U. z 2007 r. poz. 404, z późn. zm.

⁸ Dz. U. z 2015 r. poz. 1983

pomocy *de minimis* przez podmiot udzielający tego rodzaju pomocy na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej. Służą one weryfikowaniu nieprzekraczania przez przedsiębiorcę właściwych limitów, o których mowa powyżej. W sytuacji, gdy limit ten zostałby przekroczony, organ, do którego zwrócił się wnioskodawca, zobowiązany jest odmówić udzielenia takiej pomocy.

Zadaniem Prezesa UOKiK w zakresie pomocy *de minimis* jest przede wszystkim monitorowanie jej udzielania, to jest gromadzenie przesyłanych sprawozdań o udzielonej pomocy *de minimis* w centralnej, na bieżąco aktualizowanej bazie danych o udzielonej pomocy *de minimis* (obsługiwanej przez aplikację SHRIMP). Baza ta, tzw. centralny rejestr pomocy *de minimis*, umożliwia podmiotom udzielającym pomocy *de minimis* weryfikowanie bezpośrednio przed udzieleniem tej pomocy (na zasadzie dostępu *on-line*) wielkości pomocy *de minimis* otrzymanej już przez danego beneficjenta, a w konsekwencji możliwości udzielenia mu kolejnej pomocy przy uwzględnieniu obowiązującego limitu. Zadanie to może być realizowane dzięki włączeniu w 2013 r. do systemu SHRIMP ostatniej grupy podmiotów udzielających pomocy *de minimis* w Polsce oraz skróceniu terminu sprawozdawczego, który wynosi obecnie 7 dni.

Ponadto, rola Prezesa UOKiK w zakresie udzielania pomocy *de minimis* sprowadza się do zapewnienia zgodności projektów programów tej pomocy z przepisami rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 360/2012 i obejmuje m.in.:

- aktywne uczestnictwo w procesie legislacyjnym w odniesieniu do aktów prawnych będących podstawami prawnymi udzielania pomocy *de minimis* (zgłaszanie uwag i projektów sformułowań konkretnych przepisów),
- zgłaszanie w terminie 14 dni zastrzeżeń do projektów programów pomocy *de minimis* w zakresie przejrzystości planowanej pomocy,
- zgłaszanie organom udzielającym pomocy *de minimis* informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w udzielaniu (niezgodność z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 oraz nr 360/2012) oraz jej sprawozdawaniu (brak sprawozdań, niezgodności z zaświadczeniami *de minimis*).

Niniejszy raport został opracowany na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach przekazywanych do Prezesa UOKiK przez podmioty udzielające pomocy. Przy sporządzaniu niniejszego raportu przyjęto metodologię analogiczną do zastosowanej przy opracowaniu Raportu o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2016 roku.

II. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Tabela 1 Statystyka ogólna

Wskaźniki	2015	2016
Liczba podmiotów, które udzieliły pomocy <i>de minimis</i>	3,8 tys.	3,3 tys.
Liczba beneficjentów, którzy otrzymali pomoc	264 tys.	252 tys.
Liczba przypadków pomocy	729 tys.*	718 tys.*
Liczba przypadków przypadających średnio na jednego beneficjenta	2,8	2,9
Wielkość pomocy <i>de minimis</i> przypadająca średnio na jednego beneficjenta	18,4 tys. zł (4,4 tys. euro)**	21,3 tys. zł (4,9 tys. euro)**

*Liczba przypadków pomocy jest kilkakrotnie wyższa od liczby beneficjentów, m.in. z następujących względów:

- możliwości korzystania przez jednego beneficjenta z pomocy o różnej formie, źródle pochodzenia
- wykazywania 4 razy w roku (na dzień udzielenia) pomocy w formie ustawowego zwolnienia osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą z podatku od nieruchomości
- możliwości dokonywania korekt ujemnych przez organy podatkowe w przypadku niewywiązania się przez beneficjenta z układu ratalnego spłaty podatku wynikającego z decyzji.

**Przyjmując średnie kursy: w 2015 r. 1 euro = 4,1839 zł, w 2016 r. 1 euro = 4,3625 zł.

Tabela 2 Wartość pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w 2016 roku

Ogólna wartość pomocy <i>de minimis</i>	2016		
	mln zł	mln euro	% PKB
	5 363,7	1 229,5	0,29

Analiza sprawozdań podmiotów udzielających pomocy wykazała, że ogólna wartość pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku wyniosła 5 363,7 mln zł, co stanowi 1 229,5 mln euro⁹. Pomoc *de minimis* udzielona przedsiębiorcom w 2016 roku stanowiła **0,29 proc. PKB**.

W porównaniu z rokiem poprzednim, w 2016 roku odnotowano zwiększenie wartości pomocy *de minimis* o 0,5 mld zł. Jednocześnie zmniejszeniu uległa wartość większości wskaźników określonych w tabeli 1. Wzrost odnotowano jedynie w zakresie liczby przypadków przypadających na jednego beneficjenta i średniej wartości pomocy udzielonej beneficjentowi.

W 2016 roku liczba beneficjentów pomocy *de minimis* była mniejsza o ok. 12 tys. niż w 2015 roku, a podmiotów udzielających tej pomocy było o ok. 0,5 tys. mniej, co przełożyło się także na mniejszą o ok. 11 tys. liczbę przypadków pomocy *de minimis* w porównaniu z rokiem poprzednim.

⁹ przyjmując średni kurs w 2016 roku: 1 euro = 4,3625 zł

Na wykresie 1 przedstawiono wartość pomocy *de minimis* udzielonej w latach 2012-2016. Od roku 2012 do 2014 obserwowany był wzrost ogólnej wartości pomocy *de minimis*. W 2014 roku osiągnęła ona najwyższą jak do tej pory wartość - 6 629,6 mln zł. W 2015 roku odnotowano spadek wartości udzielonej pomocy o ok. 1/4 w porównaniu z rokiem poprzednim, a w roku 2016 nastąpił jej wzrost o ok. 10 proc.

W latach 2012-2014 wzrost wartości pomocy *de minimis* związany był przede wszystkim ze wzrostem pomocy udzielanej na podstawie:

- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁰,
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹¹ na dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników,

oraz zmianą ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne¹² i rozpoczęciem udzielania pomocy *de minimis* przedsiębiorcom w formie gwarancji przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Natomiast w 2015 roku spadek wartości udzielonej pomocy o 26 proc. był związany głównie ze zmniejszeniem wartości pomocy udzielanej w ramach ustawy z dnia 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju¹³, ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁴ oraz ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013¹⁵. W ramach wskazanych aktów prawnych odnotowano zmniejszenie od 50 proc. do 80 proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Spadek wynikał głównie z zakończenia projektów realizowanych w ramach programów unijnych perspektywy finansowej 2007-2013, a tym samym zmniejszenia wartości udzielanej pomocy *de minimis*.

Wzrost pomocy *de minimis* w 2016 roku o ok. 10 proc. był przede wszystkim wynikiem zwiększenia o 46 proc. wartości pomocy udzielanej na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Na większą skalę zaczęto udzielać pomocy w ramach dwóch ustaw, które w 2015 roku nie były podstawą do udzielania pomocy *de minimis* o dużej wartości, tj. w ramach ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (55-krotny wzrost wartości pomocy *de minimis*) oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (ok. 8,5-krotny wzrost).

W 2016 roku udzielanie pomocy *de minimis* w ramach wspomnianego wcześniej Programu Rozwoju Obszaru Wiejskich zostało zakończone. Znaczne spadki nastąpiły również w przypadku pomocy udzielanej na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Przedsiębiorczości. Szczegóły w dalszej części raportu.

¹⁰ Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.

¹¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.

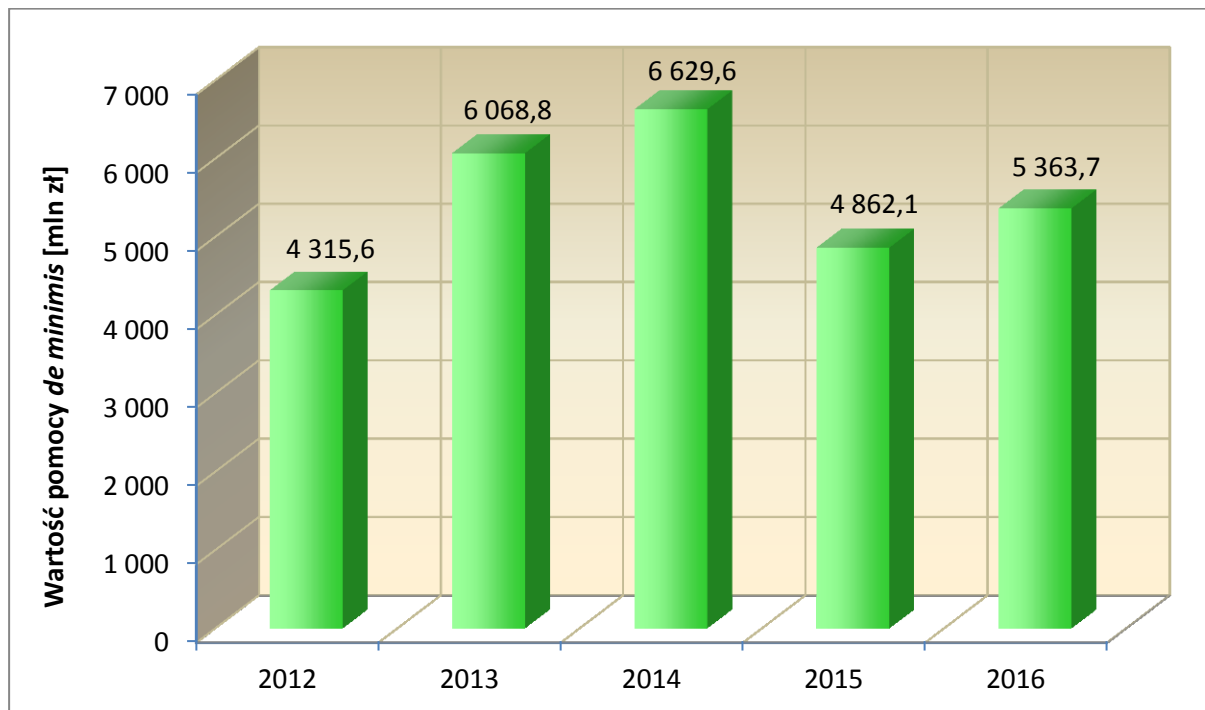
¹² Dz. U. z 2015 r. poz. 1052, z późn. zm.

¹³ Dz. U. z 2016 r. poz. 383

¹⁴ Dz. U. z 2016 r. poz. 359

¹⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1387, z późn. zm.

Wykres 1 Wartość pomocy *de minimis* udzielonej w latach 2012-2016

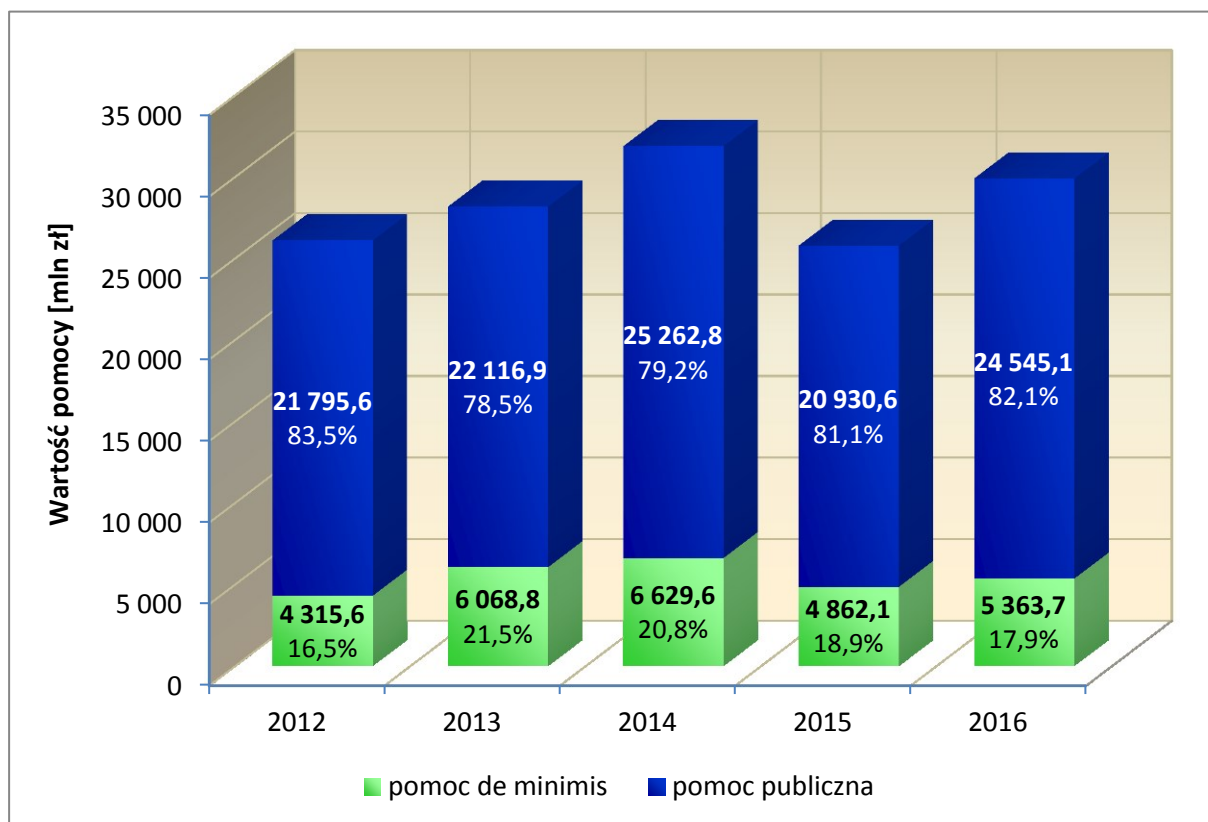

Z porównania wielkości udzielonej pomocy publicznej spełniającej przesłanki art. 107 ust. 1 TFUE¹⁶ i pomocy *de minimis* wynika, że pomocy *de minimis* udziela się zdecydowanie mniej, co jest zrozumiałe ze względu na ograniczenie wielkości pomocy *de minimis* możliwej do otrzymania przez jednego przedsiębiorcę. W 2012 roku wartość pomocy *de minimis* stanowiła ok. 16,5 proc. całkowitej wartości pomocy udzielonej przedsiębiorcom. W latach 2013-2015 jej udział przekraczał już 20 proc., co było wynikiem znacznego wzrostu wartości pomocy *de minimis* w latach 2013-2014 w porównaniu z jej wartością w roku 2012. Warto zauważyć, że spadek wartości całkowitej udzielonej pomocy w 2015 roku i ponowny wzrost w 2016 roku nie wpłynął znacząco na udział pomocy *de minimis*. W 2016 roku wartość udzielonej pomocy *de minimis* stanowiła prawie 18 proc. całkowitej wartości pomocy udzielonej przedsiębiorcom.

Warto zauważyć, że w latach 2012-2016 tendencja zmian wartości pomocy publicznej (wzrost lub spadek) była zbieżna z tendencją zmian pomocy *de minimis*, przy czym w roku 2013 wzrost pomocy publicznej był stosunkowo powolny, natomiast wartość pomocy *de minimis* wzrastała w tym okresie relatywnie szybciej. W 2014 roku dynamika zmiany wartości pomocy *de minimis* (wzrost o ok. 9 proc.) była mniejsza od dynamiki pomocy publicznej (wzrost o ok. 18 proc.). Związane to było z rozpoczęciem udzielania pomocy publicznej (o wysokiej kwocie) na ochronę środowiska. W 2015 roku pomoc *de minimis* spadła aż o 27 proc., a pomoc publiczna o 17 proc., natomiast w roku 2016 odnotowano powrót tendencji wzrostowej - pomoc *de minimis* zwiększyła się o 10 proc., a pomoc publiczna o 17 proc.

¹⁶ dalej zwana także pomocą publiczną

Wykres 2 Wartość pomocy publicznej spełniającej przesłanki art. 107 ust. 1 TFUE i pomocy *de minimis* udzielonej w latach 2012-2016

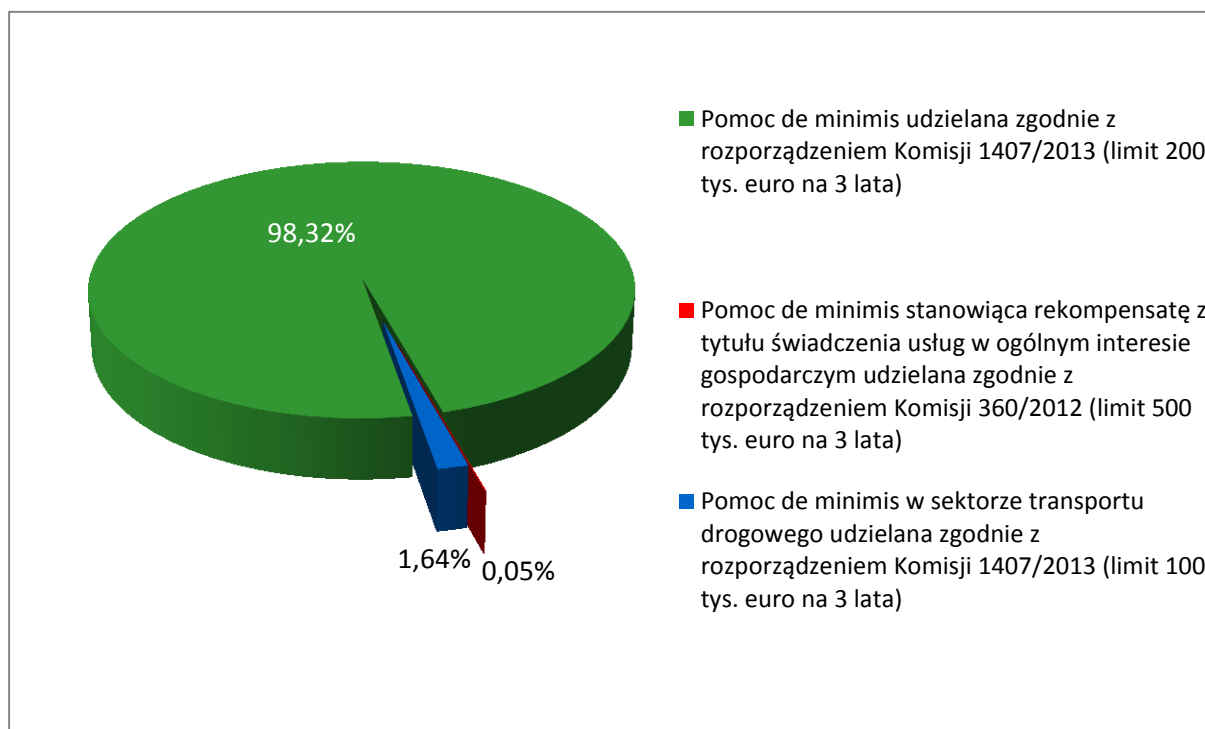

III. POMOC *DE MINIMIS* W UJĘCIU PRZEKROJOWYM

1. Pomoc *de minimis* w podziale według jej rodzaju

W 2016 roku najwięcej pomocy *de minimis* (5 273,4 mln zł, tj. 98,32 proc.) udzielono zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis*, gdzie limit dla jednego przedsiębiorcy wynosi 200 tys. euro na 3 lata podatkowe. Pozostałe rodzaje pomocy *de minimis* stanowiły niewielki odsetek pomocy udzielonej w 2016 roku. Pomoc *de minimis* w sektorze transportu drogowego towarów (limit 100 tys. euro na 3 lata podatkowe) udzielana zgodnie z rozporządzeniem nr 1407/2013 stanowiła jedynie 1,64 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis* (87,9 mln zł). Najmniej udzielono jej natomiast zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (limit 500 tys. euro na 3 lata podatkowe) - 2,5 mln zł, co stanowiło zaledwie 0,05 proc. Powyższe dane zostały przedstawione na wykresie 3.

Wykres 3 Wartość pomocy *de minimis* w 2016 r. według jej rodzaju

2. Pomoc *de minimis* w podziale według form pomocy

W niniejszym raporcie dokonano analizy form pomocy *de minimis* w ramach czterech grup oznaczonych literami A, B, C i D. W każdej grupie wyróżniono podgrupy, którym przypisano cyfrę 1 lub 2, w zależności od tego, czy następuje przepływ środków finansowych z budżetu (1), czy też pomoc jest związana z uszczupleniem wpływów budżetowych (2). Do poszczególnych grup i podgrup zaliczono formy pomocy przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3 Formy pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku

Grupa	Podgrupa	Forma pomocy
A dotacje i ulgi podatkowe	A1	dotacje i inne bezzwrotne świadczenia
		dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców)
		inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich zadań statutowych
		refundacje
		rekompensaty
	A2	zwolnienie z podatku
		odliczenie od podatku
		obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku
		obniżenie wysokości opłaty
		zwolnienie z opłaty
		zaniechanie poboru podatku
		zaniechanie poboru opłaty
		umorzenie w całości lub części zaległości podatkowej wraz z odsetkami
		umorzenie w całości lub części odsetek od zaległości podatkowej
		umorzenie opłaty i w całości lub części odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty, kary)
		umorzenie kar
		oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku
		zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku
		umorzenie kosztów egzekucyjnych
		jednorazowa amortyzacja
		umorzenie kosztów procesu sądowego

B subsydia kapitałowo- inwestycyjne	B1	wniesienie kapitału do spółki
C tzw. „miękkie kredytowanie”	C1	pożyczki, kredyty preferencyjne
		dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków)
		pożyczki warunkowo umorzone
	C2	odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę
		odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty), zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) lub zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) wraz z odsetkami
		odroczenie lub rozłożenie na raty płatności kary
		odroczenie lub rozłożenie na raty kosztów egzekucyjnych
		odroczenie lub rozłożenie na raty odsetek
		odroczenie lub rozłożenie na raty kosztów sądowych
D	D1	poręczenia i gwarancje
E inne		

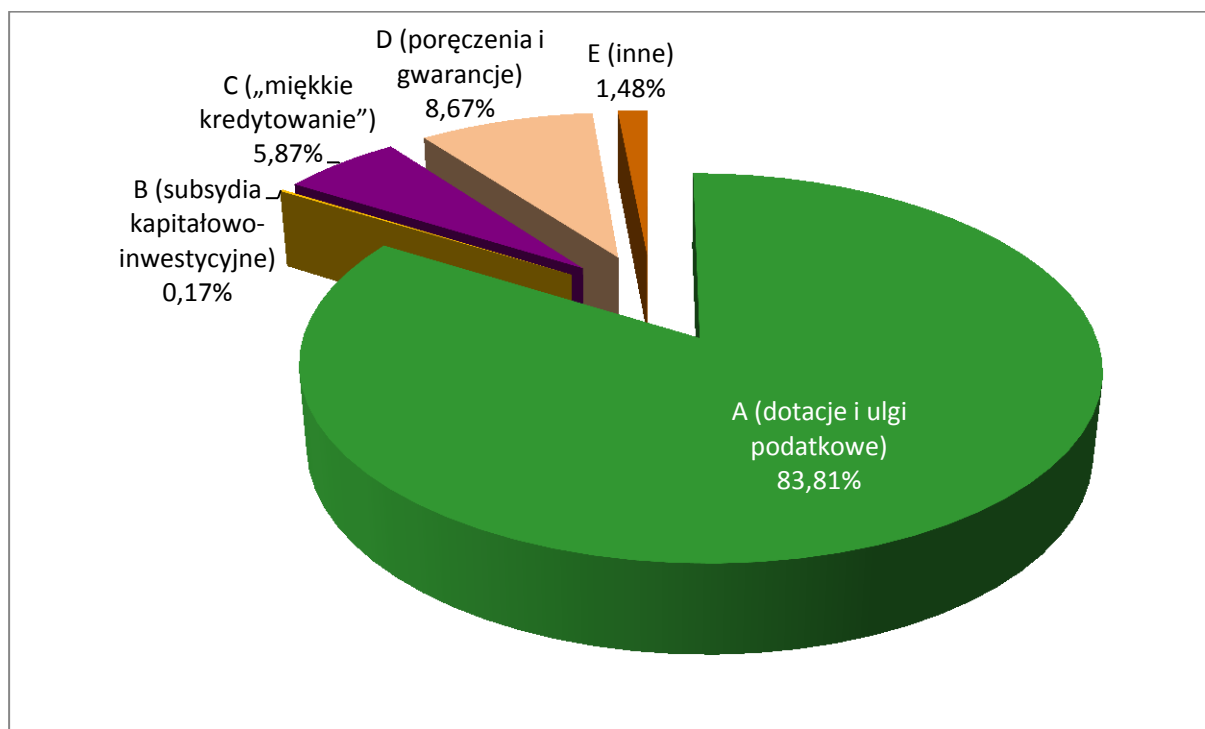
Wśród form pomocy *de minimis*, podobnie jak w roku 2015, dominowały formy pomocy z grupy A, tj. dotacje i ulgi podatkowe, których udział w porównaniu z poprzednim rokiem nieznacznie wzrósł, osiągając prawie 84 proc. Wzrost ogólnej wartości pomocy *de minimis* związany był przede wszystkim zwiększeniem wartości pomocy udzielanej w formie **dotacji i refundacji** o 552 mln zł (o 15,2 proc.).

Znacznego spadku wartości pomocy *de minimis* nastąpił w grupie B, czyli subsydiach kapitałowo-inwestycyjnych. Pomoc udzielona w 2016 roku wyniosła 9,3 mln zł (0,17 proc. całej pomocy *de minimis*) i była niższa o 166,1 mln zł (o 94,7 proc.) w stosunku do roku poprzedniego.

Wartość pomocy *de minimis* udzielonej w formie pomocy z grupy C, czyli tzw. „miękkiego kredytowania”, wzrosła do prawie 315 mln zł (niecałe 6 proc. pomocy *de minimis* ogółem), w porównaniu z rokiem poprzednim. Było to wynikiem wzrostu pomocy *de minimis* w formie odroczenia i rozłożenia na raty płatności wobec budżetu i funduszu o 160,8 mln zł (o 286,8 proc.)

Pomoc *de minimis* z grupy D (poręczenia i gwarancje kredytowe) pozostała na podobnym poziomie, co w roku 2015, i wyniosła 464,9 mln zł (nieco poniżej 9 proc. całej pomocy *de minimis*).

Wykres 4 Formy pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku

Analizując bardziej szczegółowo strukturę pomocy *de minimis* w podziale według formy można zauważyć zdecydowaną przewagę dotacji i refundacji (podgrupa A1), które stanowiły niemal 78 proc. (wzrost o ponad 3 punkty procentowe¹⁷ w porównaniu z rokiem poprzednim) całej pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku.

Drugiej co do wielkości pomocy *de minimis* udzielono w formie poręczeń i gwarancji (grupa D1), której udział w ogólnej wartości udzielonej pomocy w 2016 roku nieznacznie zmalał (z 9,67 proc. w 2015 roku do 8,67 proc. w 2016 roku).

Udział subsydiów podatkowych (podgrupa A2) w ogólnej wartości pomocy *de minimis* także zmalał o 0,43 p.p. i wyniósł 5,83 proc.

W przypadku podgrupy C2 (odroczenia, rozłożenia na raty) udział wzrósł z 1,15 proc. w 2015 roku do 4,04 proc. w 2016 roku. W omawianej grupie pomoc *de minimis* była przyznawana głównie w formie rozkładania na raty opłat, składek, wpłat i zaległości podatkowych w tym z odsetkami.

Spadki udziału (w ogólnej pomocy *de minimis*) odnotowano w przypadku pomocy udzielonej w formie wniesienia kapitału (podgrupa B1) - z 3,61 proc. w 2015 roku do 0,17 proc. w 2016 roku oraz w formie pożyczek preferencyjnych (podgrupa C1) - odpowiednio z 2,54 proc. do 1,83 proc.

Szczegółowe dane na ten temat zawarte są w tabeli 4.

¹⁷ dalej także p.p.

Tabela 4 Struktura pomocy *de minimis* w poszczególnych formach pomocy

Forma pomocy	2015			2016		
	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w grupie	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w grupie	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem
Grupa A - Dotacje i subsydia podatkowe ogółem	3 935,2	100,00%	80,94%	↗ 4 495,4	100,00%	83,81%
A1 - dotacje i refundacje	3 630,8	92,27%	74,68%	↗ 4 182,8	93,05%	77,98%
A2 - subsydia podatkowe	304,4	7,73%	6,26%	↗ 312,5	6,95%	5,83%
Grupa B - Subsydia kapitałowo-inwestycyjne ogółem	175,5	100,00%	3,61%	↘ 9,3	100,00%	0,17%
B1 - wniesienie kapitału	175,5	100,00%	3,61%	↘ 9,3	100,00%	0,17%
Grupa C - „Miękkie kredytowanie” ogółem	179,6	100,00%	3,69%	↗ 314,8	100,00%	5,87%
C1 - pożyczki preferencyjne i warunkowo umorzone	123,5	68,78%	2,54%	↘ 98,0	31,13%	1,83%
C2 - odroczenie i rozłożenie na raty płatności wobec budżetu i funduszu	56,1	31,22%	1,15%	↗ 216,8	68,87%	4,04%
Grupa D1 - Poręczenia i gwarancje kredytowe ogółem	470,3	100,00%	9,67%	↘ 464,9	100,00%	8,67%
Grupa E - Inne	101,6	100,00%	2,09%	↘ 79,3	100,00%	1,48%

Analiza sposobu finansowania pomocy *de minimis* w 2016 roku w Polsce wskazuje, że podobnie jak w roku poprzednim, najczęściej udzielano tej pomocy w postaci bezpośrednich wydatków¹⁸ - ok. 78 proc. Udział form pomocy *de minimis* stanowiących głównie uszczuplenia wpływów do budżetu wyniósł ok. 20 proc. pomocy *de minimis* ogółem. Nieco ponad 1 proc. pomocy *de minimis* stanowiła grupa „inne” zawierająca w sobie zarówno bezpośrednie wydatki, jak i uszczuplenia budżetu.

¹⁸ Do bezpośrednich wydatków zaliczono pomoc udzieloną w formie dotacji (grupa A1) oraz w formie wniesienia kapitału do spółki (grupa B1).

3. Pomoc *de minimis* w podziale według podstaw prawnych

W 2016 roku pomocy *de minimis* o największej wartości udzielono na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁹ - 3 256,3 mln zł, co stanowi 60,7 proc. pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku (wzrost wartości o 46,2 proc. w porównaniu z 2015 rokiem). Wzrost ten związany jest ze zwiększeniem środków budżetowych przeznaczonych na wsparcie zatrudnienia.

Ponad 8 proc. pomocy *de minimis* (435,1 mln zł) udzielono w 2016 roku na podstawie ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne,²⁰ zgodnie z wprowadzonym w 2013 roku art. 34a ust. 1a, który stanowi, że Bank Gospodarstwa Krajowego może udzielać pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* w formie poręczeń lub gwarancji w ramach rządowych programów społeczno-gospodarczych oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Wartość tej pomocy wzrosła w stosunku do 2015 roku o 5,8 mln zł (o 1,4 proc.).

Pomoc *de minimis* o wartości 269,0 mln zł (ok. 5 proc. pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku) została udzielona na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska²¹ (spadek o 1 proc. w stosunku do 2015 roku).

Bardzo duży, 55-krotny względny wzrost pomocy *de minimis* odnotowano w przypadku pomocy udzielanej na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020²². Wiele projektów realizowanych na podstawie tej ustawy było w 2015 roku jeszcze w fazie przygotowań, zatem udzielanie pomocy w ramach większości z nich rozpoczęło się dopiero w kolejnym roku (wartość pomocy udzielonej w 2016 roku wyniosła 246,9 mln zł, tj. 4,6 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis*).

Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty udzielono pomocy *de minimis* w kwocie 224,6 mln zł (4,2 proc. wartości pomocy *de minimis* w 2016 roku). Pomoc ta wzrosła o 5,2 proc. w stosunku do 2015 roku.

Duży wzrost wartości wystąpił w przypadku pomocy *de minimis* udzielanej na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych²³. W 2016 roku wartość pomocy *de minimis* wyniosła 166,2 mln zł (3,10 proc. wartości pomocy *de minimis*), co stanowi 9,5-krotną wartość pomocy *de minimis* z 2015 roku.

Największe spadki wartości udzielonej pomocy *de minimis*, w porównaniu z 2015 rokiem, w tym zestawieniu odnotowano w przypadku pomocy przyznanej na podstawie ustaw, zgodnie z którymi realizowano politykę rozwoju w perspektywie finansowej 2007-2013, tj. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Okolo 98 proc. pomocy *de minimis* w roku 2016 udzielono na podstawie dwunastu aktów prawnych. Zestawienie opisywanych powyżej danych przedstawia tabela 5.

¹⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.

²⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 1052, z późn. zm.

²¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 519, z późn. zm.

²² Dz. U. z 2017 r. poz. 1460.

²³ Dz. U. z 2016 r. poz. 963, z późn. zm.

Tabela 5 Największa pomoc *de minimis* według podstaw prawnych jej udzielenia w 2016 roku*

Podstawa prawna	2015		2016	
	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>
ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	2 226,7	45,80%	↗ 3 256,3	60,71%
ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne	429,3	8,83%	↗ 435,1	8,11%
ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska	271,8	5,59%	↘ 269,0	5,02%
ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	4,5	0,09%	↗ 246,9	4,60%
ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty	213,6	4,39%	↗ 224,6	4,19%
ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych	17,6	0,36%	↗ 166,2	3,10%
ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	148,5	3,05%	↗ 149,9	2,80%
ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	617,4	12,70%	↘ 146,2	2,73%
ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	389,5	8,01%	↘ 97,5	1,82%
ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych	82,7	1,70%	↗ 90,6	1,69%
ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa	80,8	1,66%	↗ 86,3	1,61%
ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych	76,9	1,58%	↗ 81,1	1,51%
pozostałe akty prawne	302,8	6,23%	↘ 114,0	2,12%
Ogółem	4 862,1	100,00%	↗ 5 363,7	100,00%

*W tabeli wyszczególniono ustawy, na podstawie których udzielono w 2016 roku najwięcej pomocy *de minimis*; dla porównania podano również wartości pomocy udzielonej w 2015 roku na podstawie tych samych ustaw.

4. Pomoc *de minimis* w podziale według podmiotów udzielających pomocy

Tabela 6 Liczba podmiotów udzielających pomocy *de minimis* w 2016 roku

Rodzaje podmiotów udzielających pomocy <i>de minimis</i>	Liczba podmiotów
Organy jednostek samorządu terytorialnego, w tym:	2 577
▪ marszałkowie województw	16 (spośród 16*)
▪ starostowie powiatów	304 (spośród 314*)
▪ wójtowie gmin, burmistrzowie i prezydenci miast	2 257 (spośród 2 478*)
Organy podatkowe	401 (spośród 482)
Organy centralne	25
Organy terenowe	48
Pozostałe podmioty (w tym beneficjenci programów operacyjnych)	282
Ogółem	3 333

*zgodnie ze stanem na dzień 01.01.2016 r.

W 2016 roku około 3,3 tys. podmiotów mających prawo do udzielania pomocy publicznej, **udzieliło przedsiębiorcom pomocy *de minimis***. Wśród nich znaleźli się wszyscy marszałkowie województw, 97 proc. starostów powiatów, 91 proc. wójtów gmin, burmistrzów i prezydentów miast oraz 83 proc. organów skarbowych i celnych.

Tabela 7 Pomoc *de minimis* według podmiotów udzielających pomocy w 2016 roku

Podmiot udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln zł)	Główne podstawy prawne	Wartość pomocy (mln zł)	Główne formy pomocy	Wartość pomocy (mln zł)
Starostowie powiatów	2 329,6	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	2 300,1	refundacja	1 558,6
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	717,6
		ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	20,2	refundacja	13,1
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	6,8

Wójtowie gmin / Burmistrzowie / Prezydenci miast	1 101,3	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	623,8	refundacja	371,1
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	244,7
		ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty	224,6	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	224,6
		ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych	90,5	zwolnienie z podatku	80,7
				obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	7,7
		ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa	54,8	umorzenie w całości lub w części zaległości podatkowej wraz z odsetkami	40,1
		ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	31,6	refundacja	14,0
				zwolnienie z podatku	9,6
Bank Gospodarstwa Krajowego	436,5	ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne	435,1	gwarancja	435,1
Ochotnicze Hufce Pracy	322,2	ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	322,2	refundacja	322,2
Beneficjenci programów operacyjnych i regionalnych	279,0	ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	131,1	pożyczka preferencyjna	35,9
				poręczenie	28,6

programów operacyjnych ²⁴ , przedsiębiorcy publiczni		ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	85,2	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	77,4
		ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	36,1	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	11,7
				obniżenie wysokości opłaty	6,9
Prezes Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	190,8	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska	190,4	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	188,2
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	167,6	ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych	166,2	rozłożenie na raty płatności zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) z odsetkami lub bez	94,8
				rozłożenie na raty opłaty (składki, wpłaty)	70,5
Marszałkowie województw	146,3	ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	123,9	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	93,5
				refundacja	30,3
		ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju	7,9	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	4,9
Urzędy skarbowe	111,9	ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych	80,9	obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	76,7
				jednorazowa amortyzacja	4,1

²⁴ W grupie tej znajdują się m.in. izby gospodarcze, izby przemysłowo-handlowe, parki naukowo-technologiczne, fundacje, agencje rozwoju, agencje wspierania przedsiębiorczości, firmy doradczo-szkoleniowe, stowarzyszenia, szkoły wyższe, inkubatory przedsiębiorczości, centra rozwoju biznesu, specjalne strefy ekonomiczne, fundusze poręczeniowo-kredytowe, zakłady doskonalenia zawodowego. Grupa ta nie obejmuje jednostek samorządu terytorialnego, które również udzielają pomocy *de minimis* ze środków unijnych, co zostało uwzględnione w kwotach pomocy przy tych podmiotach.

		ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa	30,0	rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami	25,8
				umorzenie odsetek od zaległości podatkowej	1,6
				rozłożenie na raty płatności podatku	1,2
Prezes Zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	95,7	ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	95,7	refundacja	92,2
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	94,7	ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska	67,5	pożyczki warunkowo umorzone	29,5
				dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	29,4
		ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	26,4	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	26,4
Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	39,9	ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości	39,9	dotacja i inne bezzwrotne świadczenie	39,9
inne podmioty	48,3				
Ogółem	5 363,7				

Tak jak w roku poprzednim w 2016 roku grupą podmiotów, która w sumie udzieliła pomocy *de minimis* o największej wartości, były organy jednostek samorządu terytorialnego - 66,7 proc. łącznej wartości pomocy (3 577,1 mln zł). W ramach tej grupy najwięcej pomocy *de minimis* udzielili starostowie powiatów (2 329,6 mln zł) - przede wszystkim w formie refundacji oraz dotacji i innego bezzwrotnego świadczenia²⁵ przekazanych na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy²⁶ oraz refundacji i dotacji na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych²⁷.

²⁵ dalej zwana także dotacją

²⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 645, z późn. zm.

²⁷ Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.

Wójtowie gmin oraz burmistrzowie i prezydenci miast udzielili łącznie 1 101,3 mln zł pomocy *de minimis*, najwięcej w formie dotacji i refundacji na podstawie *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (623,8 mln zł). Pomocy *de minimis* o znacznej wartości (224,6 mln zł) udzielono także na dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników na podstawie art. 70b *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*²⁸. Jak co roku, samorządowe organy podatkowe udzieliły także pomocy *de minimis* o dużej wartości na podstawie *ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych*²⁹ (90,5 mln zł - głównie zwolnienia podatkowe), a także na podstawie *Ordynacji podatkowej*³⁰ (54,8 mln zł - przede wszystkim umorzenia zaległości podatkowych).

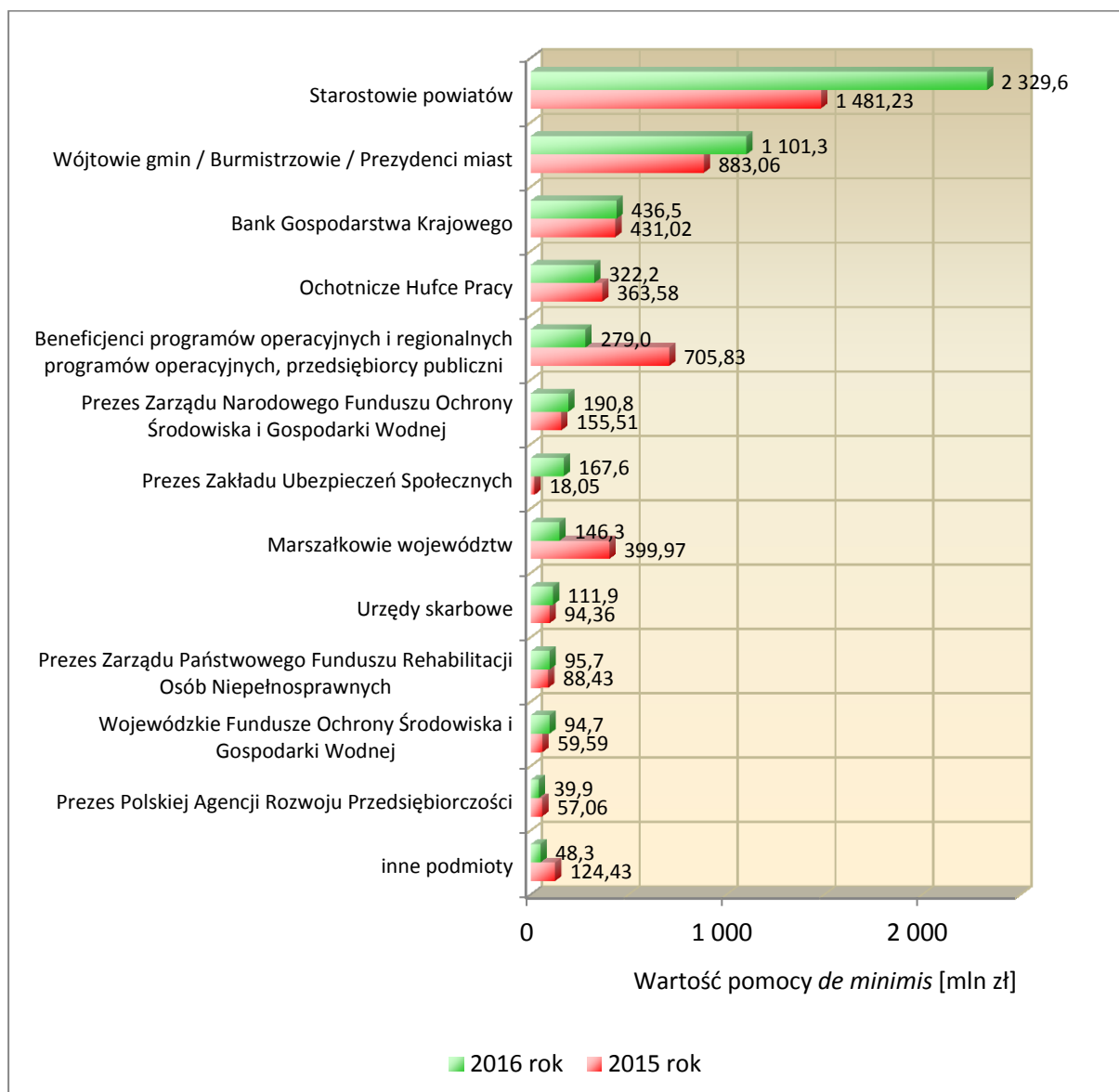
Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił w 2016 roku pomocy w wysokości 436,5 mln zł, głównie w formie gwarancji na podstawie *ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne* (435,1 mln zł). Znaczącej pomocy udzieliły również Ochotnicze Hufce Pracy, które na podstawie *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* przyznały pomoc w formie refundacji o wartości 322,2 mln zł.

²⁸ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.

²⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 716, z późn. zm.

³⁰ *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa* (Dz. U. z 2015 r. poz. 613, z późn. zm.).

Wykres 5 Pomoc *de minimis* według podmiotów udzielających pomocy

Mimo że w przypadku większości podmiotów udzielających wystąpił w 2016 roku wzrost wartości udzielonej pomocy, niektóre podmioty odnotowały jej spadek. **Beneficjenci programów operacyjnych i regionalnych programów operacyjnych oraz przedsiębiorcy publiczni** udzielili łącznie o 426,8 mln zł (o 60,5 proc.) mniej pomocy *de minimis* niż w 2015 roku. Znaczny spadek wartości pomocy *de minimis* wystąpił też w przypadku **marszałków województw** - o 253,7 mln zł (o 63,4 proc.) w porównaniu z 2015 rokiem.

Dwanaście grup podmiotów wskazanych w tabeli 7 udzieliło pomocy, która stanowi ok. 99 proc. całej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku.

5. Pomoc *de minimis* w podziale według województw

Badając położenie geograficzne siedziby przedsiębiorstw, które otrzymały w 2016 roku pomoc *de minimis*, można zauważyć, że podobnie jak w latach ubiegłych, **najwięcej tej pomocy udzielono przedsiębiorcom z województwa mazowieckiego (651,8 mln zł), wielkopolskiego (580,7 mln zł), śląskiego (570,3 mln zł) oraz małopolskiego (458,0 mln zł)**, których łączny udział w ogólnej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w roku 2016 sięga 42,2 proc.

Najmniej pomocy *de minimis*, tak jak w poprzednim roku, otrzymali beneficjenci z województwa lubuskiego (147,6 mln zł), opolskiego (148,0 mln zł), i podlaskiego (148,3 mln zł). Pomoc *de minimis* udzielona przedsiębiorcom posiadającym siedzibę we wspomnianych województwach łącznie stanowiła 8,3 proc. ogólnej wartości pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku.

W porównaniu z rokiem 2015 r., na terenie 14 województw zwiększyła się wartość otrzymanej pomocy *de minimis*. Największy wzrost wystąpił w województwie łódzkim (o 88,2 mln zł), śląskim (o 72,6 mln zł) i małopolskim (o 61,4 mln zł), natomiast biorąc pod uwagę wartości względne najbardziej zwiększyła się pomoc w województwie świętokrzyskim (o 38 proc.) i łódzkim (o 32 proc.)

Spadek wartości pomocy nastąpił w dwóch województwach: mazowieckim - o 71,6 mln zł (o 10 proc.) i dolnośląskim - o 12,0 mln zł (o 3 proc.)

Tabela 8 Pomoc *de minimis* w podziale na województwa według siedziby beneficjenta pomocy

Województwo	2015		2016	
	Wartość pomocy <i>de minimis</i> (mln zł)	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem	Wartość pomocy <i>de minimis</i> (mln zł)	Udział w pomocy <i>de minimis</i> ogółem
mazowieckie	723,4	14,88%	↓ 651,8	12,15%
wielkopolskie	532,9	10,96%	↗ 580,7	10,83%
śląskie	497,7	10,24%	↗ 570,3	10,63%
małopolskie	396,6	8,16%	↗ 458,0	8,54%
łódzkie	279,1	5,74%	↗ 367,3	6,85%
dolnośląskie	365,5	7,52%	↓ 353,5	6,59%
pomorskie	314,0	6,46%	↗ 344,4	6,42%
podkarpackie	279,1	5,74%	↗ 330,7	6,17%
kujawsko-pomorskie	300,8	6,19%	↗ 316,5	5,90%
warmińsko-mazurskie	210,2	4,32%	↗ 252,6	4,71%
lubelskie	215,5	4,43%	↗ 243,4	4,54%
zachodniopomorskie	206,2	4,24%	↗ 239,6	4,47%
świętokrzyskie	152,5	3,14%	↗ 210,2	3,92%
podlaskie	130,0	2,67%	↗ 148,3	2,77%
opolskie	133,0	2,74%	↗ 148,0	2,76%
lubuskie	125,6	2,58%	↗ 147,6	2,75%
brak danych*	0,1	0,00%	↗ 0,7	0,01%
Ogółem	4 862,1	100,00%	5 363,7	100,00%

*w sprawozdaniu nie podano siedziby lub miejsca zamieszkania beneficjenta

Wielkość pomocy *de minimis* w podziale na województwa została ustalona w oparciu o kryterium siedziby przedsiębiorcy, który otrzymał taką pomoc. Należy w związku z tym zaznaczyć, że wysoka wartość pomocy *de minimis* przypisana niektórym województwom może wynikać z faktu, iż wielu przedsiębiorców wybiera duże miasta na swoją siedzibę. Jednocześnie nie jest wykluczone, że przedsiębiorca mający siedzibę na obszarze jednego województwa otrzymał pomoc *de minimis* w związku z działalnością prowadzoną na obszarze innego województwa (np. w związku z posiadaniem tam oddziału).

Należy także zauważyć, iż poszczególne województwa bardzo różnią się między sobą jeśli chodzi o poziom przedsiębiorczości rozumianej jako udział przedsiębiorców działających w danym województwie w całkowitej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w Polsce. Z tego względu dokonywanie analiz jedynie w oparciu o bezwzględne wartości pomocy *de minimis* w poszczególnych województwach może być mylące. W związku z tym poniżej zestawiono udział pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom z poszczególnych województw w ogólnej wartości pomocy *de minimis* z danymi wskazującymi na poziom przedsiębiorczości w poszczególnych województwach³¹.

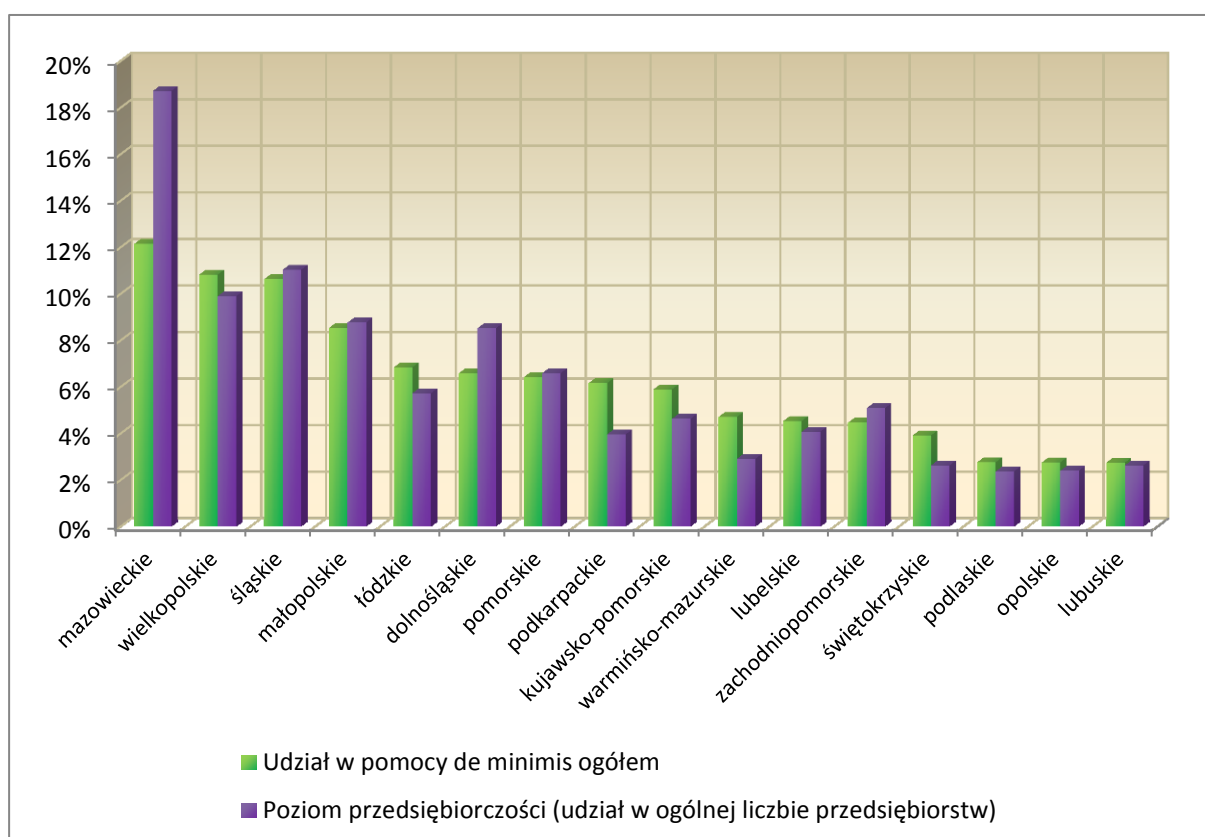
Tabela 9 Udział województw w ogólnej wartości pomocy *de minimis* na tle poziomu przedsiębiorczości województw w 2016 roku

Województwo	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>	Poziom przedsiębiorczości (udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw)
mazowieckie	12,15%	18,72%
wielkopolskie	10,83%	9,91%
śląskie	10,63%	11,04%
małopolskie	8,54%	8,77%
łódzkie	6,85%	5,73%
dolnośląskie	6,59%	8,52%
pomorskie	6,42%	6,60%
podkarpackie	6,17%	3,96%
kujawsko-pomorskie	5,90%	4,63%
warmińsko-mazurskie	4,71%	2,91%
lubelskie	4,54%	4,08%
zachodniopomorskie	4,47%	5,09%
świętokrzyskie	3,92%	2,63%
podlaskie	2,77%	2,37%
opolskie	2,76%	2,40%
lubuskie	2,75%	2,63%

³¹ Ze względu na fakt, iż sprawozdania Głównego Urzędu Statystycznego zawierające informacje o faktycznej liczbie przedsiębiorstw (ustalonej na podstawie badania statystycznego) oraz wielkości PKB w podziale na województwa za 2016 rok nie były dostępne w momencie sporządzania niniejszego Raportu, w obliczeniach uwzględniono publikowane przez GUS dane o liczbie zarejestrowanych w rejestrze REGON przedsiębiorców deklarujących prowadzenie działalności, tj. z wyłączeniem tych, którzy zawiesili działalność bądź znajdują się w stanie upadłości lub likwidacji (wg stanu na 31.12.2016 r). W związku z powyższym należy zaznaczyć, iż mimo uwzględnienia ww. wyłączenia, liczba oparta na rejestrze REGON może być zawyżona (obejmuje ona przedsiębiorców, którzy pomimo zakończenia działalności nie wyrejestrowali się).

Zestawienie powyższych wartości pozwala stwierdzić, że w 10 województwach udział pomocy *de minimis* udzielonej przedsiębiorcom w ogólnej wartości pomocy *de minimis* przewyższa poziom przedsiębiorczości tych województw - jest to najbardziej widoczne w województwie podkarpackim, warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim i kujawsko-pomorskim. Natomiast w pozostałych 6 województwach można zaobserwować odwrotną sytuację - przede wszystkim w województwie mazowieckim i dolnośląskim.

Wykres 6 Pomoc *de minimis* udzielona w poszczególnych województwach w porównaniu z poziomem przedsiębiorczości w roku 2016

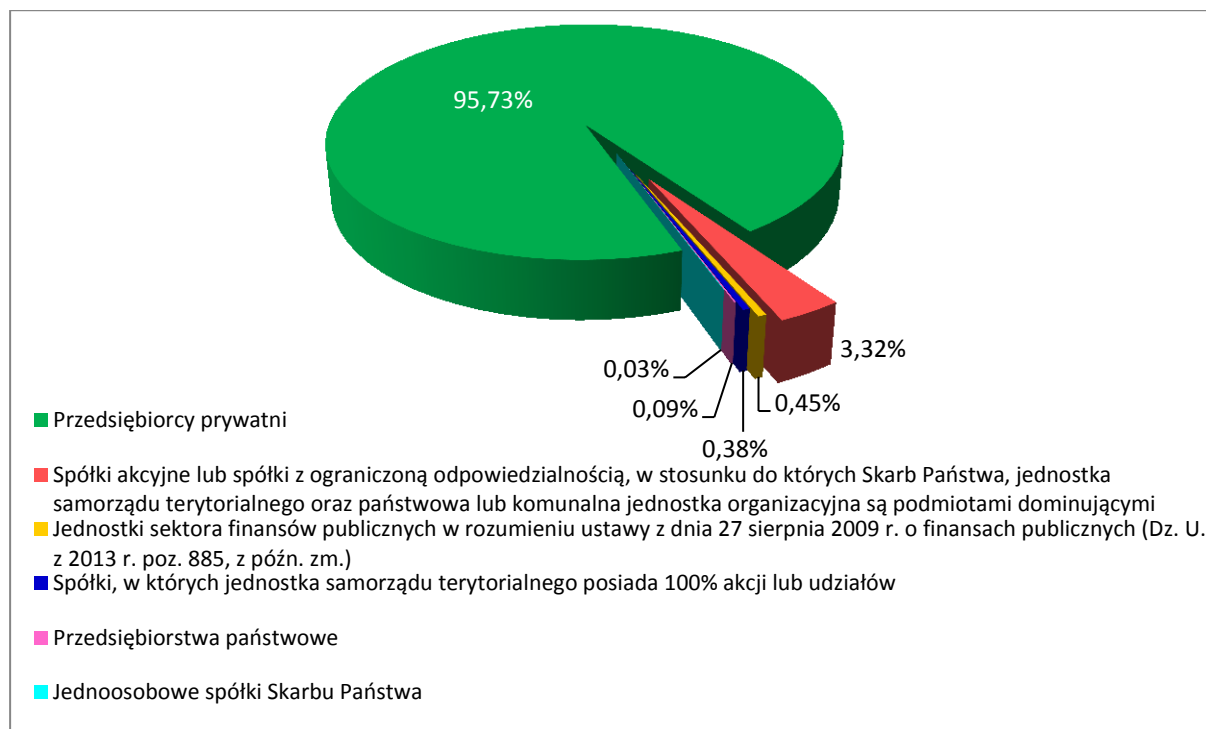
6. Pomoc *de minimis* w podziale według formy prawnej beneficjenta pomocy

W 2016 roku **najwięcej pomocy *de minimis* uzyskali przedsiębiorcy prywatni** (ok. 96 proc. ogólnej wartości pomocy). Pozostałe podmioty stanowiły niewielki procent beneficjentów pomocy *de minimis*.

Tabela 10 Wartość pomocy *de minimis* w 2016 roku ze względu na formę prawną beneficjenta

Forma prawna przedsiębiorcy	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>
Przedsiębiorcy prywatni	5 134,7	95,73%
Spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w stosunku do których Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego oraz państwowa lub komunalna jednostka organizacyjna są podmiotami dominującymi	178,2	3,32%
Jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.)	24,2	0,45%
Spółki, w których jednostka samorządu terytorialnego posiada 100% akcji lub udziałów	20,3	0,38%
Przedsiębiorstwa państwowe	4,7	0,09%
Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	1,7	0,03%

Wykres 7 Wartość pomocy *de minimis* w 2016 roku ze względu na formę prawną beneficjenta

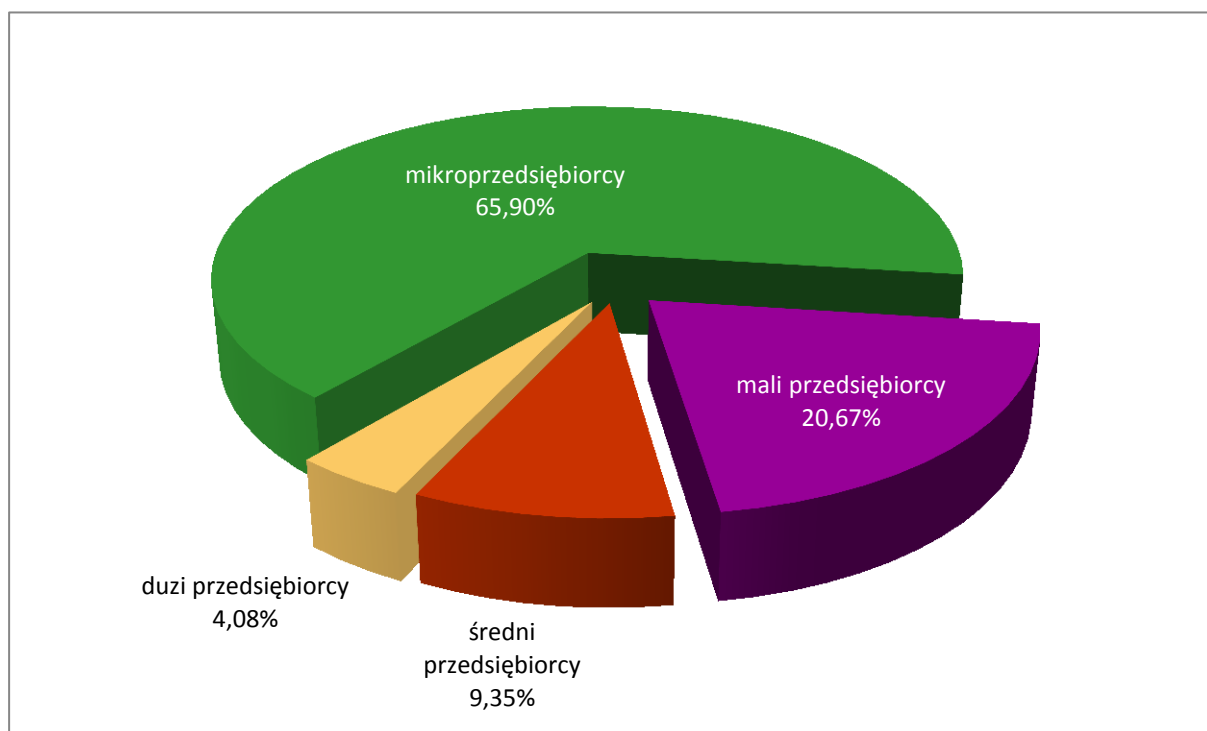
7. Pomoc *de minimis* w podziale według wielkości beneficjentów

W 2016 roku prawie 96 proc. pomocy *de minimis* udzielono mikro-, małym i średnim przedsiębiorcom. Czynniki, takie jak:

- proste zasady udzielania pomocy *de minimis* (warunkiem, który powinien spełnić jej beneficjent, było nieprzekraczanie w ciągu trzech lat określonego limitu pomocy),
- często brak powiązania z konkretnym projektem,
- ograniczone możliwości absorpcji kapitału sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorców

powodują, że corocznie pomocą *de minimis* zainteresowane są przede wszystkim mniejsze podmioty. Potwierdzeniem tego jest fakt, że 66 proc. tego rodzaju pomocy w 2015 roku otrzymali mikroprzedsiębiorcy, a 21 proc. mali przedsiębiorcy. Szczegółowe dane dotyczące podziału pomocy według wielkości beneficjentów przedstawiono na wykresie 8, a porównanie tych wielkości z rokiem 2015 w tabeli 11.

Wykres 8 Wartość udzielonej w 2016 roku pomocy *de minimis* ze względu na wielkość beneficjenta

Największy wzrost wartości pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku w stosunku do roku poprzedniego wystąpił w przypadku mikroprzedsiębiorców - o 353,1 mln zł (o ok. 11 proc.) oraz w przypadku małych przedsiębiorców - o 164,6 mln zł (o 17 proc.). Średni przedsiębiorcy otrzymali o 25,2 mln zł (o ok. 5 proc.) mniej pomocy *de minimis*. Jedyną grupą, w której odnotowano spadek udzielonej pomocy *de minimis*, są duzi przedsiębiorcy - o 41,3 mln zł (o 16 proc.).

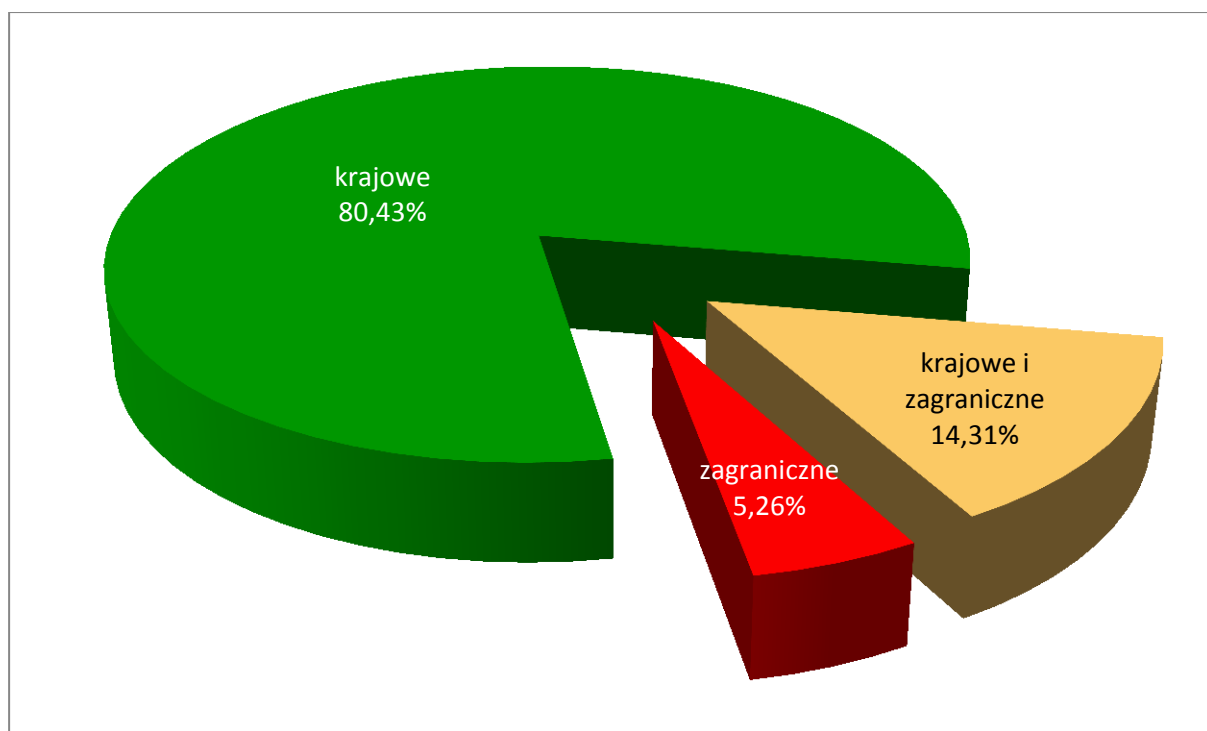
Tabela 11 Wartość udzielonej pomocy *de minimis* ze względu na wielkość beneficjenta

Wielkość przedsiębiorcy	2015		2016	
	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>	Wartość pomocy (mln zł)	Udział w ogólnej wartości pomocy <i>de minimis</i>
mikroprzedsiębiorcy	3 181,8	65,44%	3 534,9	65,90%
mali przedsiębiorcy	943,9	19,41%	1 108,5	20,67%
średni przedsiębiorcy	476,3	9,80%	501,5	9,35%
duzi przedsiębiorcy	260,1	5,35%	218,8	4,08%
Ogółem	4 862,1	100,00%	5 363,7	100,00%

8. Pomoc *de minimis* w podziale według źródła pochodzenia pomocy

Pomoc *de minimis* udzielana była w 2016 roku **głównie ze środków pochodzenia krajowego** (4 314,2 mln zł, czyli ok. 4/5 pomocy *de minimis*), w mniejszej części ze środków **jednocześnie pochodzenia zagranicznego i krajowego**³² (767,5 mln zł, czyli ok. 14 proc. pomocy *de minimis*), a **najmniej pomocy *de minimis* udzielono ze środków pochodzenia wyłącznie zagranicznego** (282,0 mln zł, czyli ok. 5 proc. pomocy).

Wykres 9 Wartość pomocy *de minimis* według źródła jej pochodzenia

W porównaniu do roku poprzedniego, w 2016 roku nastąpił wzrost udziału pomocy *de minimis* udzielanej ze środków pochodzenia wyłącznie krajowego i spadek łącznego udziału pomocy *de minimis* ze środków jednocześnie pochodzenia zagranicznego i krajowego oraz wyłącznie zagranicznego. Zmniejszenie udziału środków ze źródła mieszanego wynika z zakończenia realizacji programów unijnych finansowanych w ramach perspektywy finansowej na lata 2007-2013 oraz rozpoczynaniu dopiero udzielania pomocy *de minimis* w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

³² Tzw. źródło mieszane oznaczane w sprawozdaniach o pomocy publicznej symbolem „AB” na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych (Dz. U. Nr 153, poz. 952, z późn. zm.).

IV. PODSUMOWANIE

Wartość pomocy *de minimis* udzielonej w 2016 roku w Polsce wyniosła 5 363,7 mln zł, co stanowiło 18 proc. całości wsparcia udzielonego przedsiębiorcom ze środków publicznych. Do roku 2014, wartość udzielanej pomocy *de minimis* wykazywała tendencję wzrostową. W 2015 roku wartość pomocy *de minimis* spadła o około 26 proc. w porównaniu z rokiem poprzednim, co można tłumaczyć wygaszaniem programów operacyjnych realizowanych w ramach unijnej perspektywy finansowej na lata 2007-2013, podczas gdy programy z nowej perspektywy były dopiero uruchamiane. Spadek ten był częściowo niwelowany ze względu na zastępowanie pomocy publicznej na zatrudnienie i szkolenia pomocą *de minimis*. W 2016 roku pomoc *de minimis* ponownie wzrosła o około 10 proc. w stosunku do roku poprzedniego.

Pomoc *de minimis* udzielona w 2016 roku wykazywała pewne tendencje, które występowały również w przypadku pomocy publicznej spełniającej przesłanki art. 107 ust. 1 TFUE udzielonej w tym samym roku. Przede wszystkim dominacja bezpośrednich wydatków z budżetu państwa - ok. 78 proc. pomocy *de minimis* i 85 proc. pomocy publicznej³³ oraz większy udział prywatnych przedsiębiorców wśród beneficjentów pomocy *de minimis* - 96 proc. (65 proc. w przypadku pomocy publicznej)³⁴.

Główna różnica między pomocą publiczną a pomocą *de minimis*, to dominacja mikro-, małych i średnich przedsiębiorców wśród beneficjentów pomocy *de minimis* (96-procentowy udział w ogólnej wartości pomocy *de minimis*). Natomiast udział wartości pomocy publicznej udzielonej grupie przedsiębiorców tej wielkości w ogólnej wartości pomocy publicznej to jedynie około 40 proc. Wiąże się to z kwotowym ograniczeniem pomocy *de minimis*, przez co korzystają z niej głównie mniejsze podmioty. Różnicę szczególnie widać w grupie mikroprzedsiębiorców, którzy w 2016 roku stanowili około 66 proc. beneficjentów pomocy *de minimis* i zaledwie około 9 proc. beneficjentów pomocy publicznej³⁵.

³³ Pomoc publiczna w podziale według form pomocy, w: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2016 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2017.

³⁴ Pomoc publiczna w podziale według formy prawnej beneficjenta pomocy, w: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2016 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2017.

³⁵ Pomoc publiczna w podziale według wielkości beneficjentów, w: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2016 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa 2017.